No. 973 Zaterdag 23 Augustus 1902. 19de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 22 Agustus.

ONWRAAKBARE GETUIGENISSEN.

Het boevenstuk, dat thans tegen de Katholieke Kerk bedreven wordt in het land, hetwelk er eertijds groot op ging genoemd te worden haar „OUDSTE DOCHTER", wekt verontwaardiging bij geloovig als bij anti-clericaal, bij roomsch als onroomsch.

Zoo in Frankrijk bij de wijsgeerig-gematigde bladen. Zoo in Nederland zelfs bij de *Nieuwe Rotterdamsche Courant, Het Handelsblad, De Nederlander, De Middelburgsche Courant*, enz.

Zoo bevatte eerstgenoemd blad een kort hoofdartikel dat, aan het eigen standpunt getrouw, toch van groote objectiviteit blijk geeft.

Wat er dan ook thans geschiedt..... in trouwe, het gaat elke maat te buiten.

Immers, de Wet van 1 Juli 1901, onder het (vorige) Ministerie Waldeck–Rousseau tot stand gekomen, verbood wel tot groote ergernis der geloovige Katholieken het stichten van nieuwe scholen door geestelijke congregatiën, maar terugwerkende kracht voor de bestaande scholen was daaraan tot heden niet toegekend.

Zelfs was het zeer twijfelachtig, ook naar Waldeck–Rousseau's eigen opvatting, of de Wet van 1901 ook verbood, aan reeds bestaande scholen nieuwe inrichtingen van gelijken aard toe te voegen.

De quaestie werd aan den Raad van State voorgelegd en deze besliste in bevestigenden zin, dus ten nadele der inrichtingen uit reeds bestaande scholen voortgekomen.

Vandaar het decreet van 27 Juni, dat sluiting dier nieuwe inrichtingen had bevolen en reeds tal van protesten had in het leven geroepen.

Rechtmatig verzet hiertegen moge alleszins te billijken zijn...... met de verfoeilijke Wet van 1901 in de hand, was bij die toepassing goede trouw toch niet uitgesloten.

Maar het gold hierbij *alléén* de *nieuwe* inrichtingen, uit oude scholen voortgekomen. Immers Waldeck-Rousseau, de vader der Wet, had een Kabinetschrijven tot de prefecteu der verschillende Departementen gericht, waarin hen werd aangeschreven:

„vous aurez soin de faire remar-
„quer au supérieur qu'il s'exposerait
„aux mêmes sanctions, s'il ouvrait
„désormais un nouvel établisse-
„ment, sans en avoir obtenu au
„préalable l'autorisation."*)

De tekst is zoo duidelijk, dat dan ook de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* geen oogenblik aarzelt daarbij aan te teekenen:

„De door ons gespatiëerde woorden in dit voorschrift laten geen twijfel, dat de heer Waldeck iets anders heeft gelast dan zijn opvolger, zijn geestverwant, naar men zegt de man, door hem aangewezen om zijne wet ten uitvoer te brengen."

En toch......en toch......durft die opvolger, durfde de kerkvervolger Combes het boevenstuk bestaan niet minder dan 2500 der van oudsher gevestigde geestelijke instellingen van onderwijs te sluiten.

Deze gruwelijke wets- en rechtsverkrachting geeft dan ook aan het liberale hoofdorgaan in Nederland volgende gedenkwaardige woorden in de pen:

„Wellicht is het nu nuttig, aan de beteekenis, die hier de kwestie der „wetsuitlegging" heeft, met eenige sceptische hooghartigheid te twijfelen. Hier niet te vragen: wat wil de wet, maar: wat wil de politiek, d. w. z. de meening van hen, die gisteren deze wet gemaakt hebben en morgen eene andere maken zullen? Want, men weet het: nieuwe maatregelen, nieuwe wetten staan op het program van dit ministerie, geboren uit kracht van de laatste uitspraak der stembus, welke aan Waldeck-Rousseau, indien men het zoo zeggen kan, meer dan gelijk gegeven, duidelijk een voortgaan op zijne weg wenschelijk genoemd heeft.

Hoever Combes vorderen zal, is onmogelijk te zeggen. Deze eerste daad is afgekeurd, niet enkel in clericale bladen, niet slechts door de nationalistisch getinte „Débats", ook door de „Temps". Dit laatste blad kwam voornamelijk op tegen de wijze van uitvoering. Het vond hier iets onoprechts in. Den geest der wet op de congregaties te bestrijden, dus bekende het, zou naïef, zou een anarchronisme geweest zijn. De Kamer wil nu eenmaal zoo. De meerderheid wil den strijd met de clericalen. Materieel radicalisme, een wet op de inkomsten-belasting bijvoorbeeld, is voorloopig niet te wachten. Wel een strijd op geestelijk gebied met de reactionnairen.

„Wij, die er buiten staan, zien volkomen duidelijk het onliberale in dezen storm op de kloosterscholen. Doch bij het overzien van den geheelen toestand moet men niet vergeten, dat het kabinet–Combes werkelijk is eene voortzetting van het kabinet–Waldeck-Rousseau, en dat dit, met den aanvaarden steun van de socialisten, uit den nood is ontstaan, geboren ter verdediging van de republiek, gelijk in vroeger jaren een kabinet–Constans, ter verdediging tegen dezelfde aanvallers, die thans, ook in de oogen van ons buiten den strijd staanden, slachtoffers zijn."

In gelijken zin liet zich in zijn jongste opstel de schrijver der Parijsche Brieven in *Het Handelsblad* uit, als motto daarboven plaatsend: *Als muurwerk.*

„A Paris on aime les petites soeurs."

„En daarom, toen men gisteren zich verontwaardigde over hare toch wel onwettig lijkende uitstooting uit de schoolgebouwen, waarin zij, gediplomeerd en uit geautoriseerde orden, door particulieren gezet zijn,—toen heeft zich een zeer groot deel der Parijsche bevolking van harte bij de manifestanten gevoegd. En toen hierop de politie met een woestheid te werk ging, die wij zelf gezien hebben, en gedwongen waren schandelijk te vinden — toen is ook de eerstrustige manifestant doch altijd Parijzenaar met licht opbruischbaar bloed, spoedig tot woede gebracht, en de heftige tooneelen volgden, waarvan wij getuigen waren."

Vervullen de hier van zoo onverdachte zijde gebrandmerkte feiten ons met verontwaardiging...... de vraag blijft, of wij daar reden in vinden tot droefheid.

Integendeel gelooven wij veeleer, dat er grond in gelegen is tot verheugenis.

Vooreerst om het Katholieke Frankrijk zelf.

Niets toch heeft aan het Katholieke Duitschland meer voordeel gebracht dan juist de Kulturkampf;

*) „gij zult zorg willen dragen aan den „overste (eener geestelijke school) te doen „opmerken, dat hij zich aan dezelfde wette„lijke bepalingen zou hebben te onderwer„pen, indien hij voortaan een nieuwe inrich„ting mocht willen openstellen, zonder daar„toe te voren te zijn gemachtigd."

Feuilleton.

HULP IN NOOD

't Was een treurig gezicht, de man, die daar zat aan den rand van een der straten der groote Amerikaansche stad Louisville, in Kentucky. Een bedelaar kon men hem niet noemen, ten minste geen bedelaar an beroep. Eerder scheen het iemand te zijn van betere afkomst, nu ervallen tot de diepste ellende en tot de uiterste armoede.

Bloothoofds zat hij daar in de engende zonnestralen. Zijne kleeren geleken meer lompen dan iets beters te zijn; zijn rechterknie stak door de broek, zijne voeten waren bloot; zijn gelaat teekende volkomen uitputting, en de akelige verschijnselen van die vreeselijke kwaal, waaraan zooduizenden lijden in de maatschappij en zoo weinigen sterven.

Daar was niemand van de hastige voorbijgangers, die acht op hem scheen te slaan. Ja, toch, daamaderde een groepje jongens van 12 tot misschien 16 jaren. Maar uw eerste aanblik deed u reeds zeggen dat ze niet veel goeds in den zin hadden.

En werkelijk, reeds begon een onner de aandacht zijner kameraden op den armen man te vestigen, door met een klein steentje naar hem te gooien.

—Zie, die daar! klonk 't nu.

—Leelijkerd! Dronkaard! Hebt ge ze weer gepakt?

En langzamerhand hernam het jonge gezelschap zijne gewone straatjongens-brutaliteit die ze altijd zoo gaarne vertoonen als er geen „bob" (politie-agent) in de nabijheid is.

Ze gingen rondom hem staan en begonnen met allerlei straatvuil naar hem te werpen. Een nam zelfs een handvol zand en wierp het hem, juist toen hij zich tegen den steenworp van een ander wilde beschermen, in het gezicht.

Dat verhoogde 't pleizier en juist ging een geroep van vreugde op over deze laaghartige heldendaad, toen een voorbijganger den jeugdigen booswicht bij den kraag greep en riep:

—Wat heeft die man u gedaan?

En hij tracteerde den schelm op een pak slaag.

Het spreekt vanzelf, dat de anderen op het gezicht van 't geen hun kameraad overkwam, reeds het hazenpad hadden gekozen.

De jeugdige gevangene schreeuwde als een varken, dat gekeeld wordt, en dan zich met slangengladheid aan de handen van den heer ontrukkend en 't op een loopen zettend, riep hij:

—Ziet ge dan niet, dat de kerel dronken is?

Maar meteen was ook hij verdwenen.

De heer, die den bedelaar redde, was een jong, krachtig persoon. Helder en oprecht zag zijn blik in 't rond, met eene vastheid der kracht zijner armen evenredig.

't Moest ook wel een rijk man zijn, want zijn kleeding was van de fijnste stof en van de laatste mode.

Hij trad op den bedelaar toe, die intusschen was opgestaan.

Onmiddellijk begreep hij, hier niet te doen te hebben met een beroepsbedelaar, die speculeert op de weldadigheid der menschen en door bedriegelijke middelen leeft van andermans zak.

—Ga liever naar huis, vriend, zeide de heer.

—Naar huis? Maar ik heb geen huis!

—Zie, hernam de eerste, ge zijt gekwetst, uw voorhoofd bloedt, die schelmen......... Maar zeg eens, hebt ge al wat gegeten dezen avond? Mag ik u iets geven?......

Die weldoende woorden maakten indruk op 't gemoed van den bedelaar.

—Heer in den Hemel! riep hij, en zijne stem beefde van aandoening, ik heb nooit geloofd, dat er nog goede menschen op de aarde leven. En daar had ik alle reden voor. Mijnheer! ik ben verstooten geworden, beroofd, vertrapt onder de voeten; ik heb de menschen leeren haten. Ja, haten, de hemel weet, hoezeer! En nu...... ja, mijnheer, ik neem uw geld aan. Ik ben u dankbaar, zooals men een broeder dankbaar is. Want als een broeder zijt ge hier voor mij opgetreden.

De jongeling stond zwijgend voor den arme. Te meer maakten diens woorden en tranen indruk op hem, daar hij aan alles bemerkte, dat de andere vroeger betere dagen gekend moest hebben.

—Ik denk, zeide hij ten laatste, dat gij misschien buiten betrekking zijt. Is dat zoo?

—Ja, mijnheer, niet alleen buiten betrekking, maar ik heb zelfs alle hoop opgegeven nog ooit weer een stuk brood te kunnen verdienen. Tien jaar lang heb ik geleefd in de goudmijnen van Californië. Wat ik aan de Missisippi verdiende, heb ik verspeeld en wat ik nog over had is mij in Kaïro ontroofd geworden. En hier ken ik niemand. O! ik zou zoo gaarne willen werken, doch niemand wil mij in dienst nemen. En nu komt het mij weer onbegrijpelijk voor, dat ik mij niet gestort heb in de

. Nog dezer dagen bracht de *Middelburgsche Courant* het in herinnering.

„De strijd is blijkbaar nog slechts in zijn begin, maar toch kwam onwillekeurig de gedachte in ons op aan den „Kulturkampf", indertijd door Bismarck in Duitschland aangebonden tegen de kerk. En in ieder geval mag wel herinnerd worden aan de groote kracht, die de katholieke kerk toen getoond heeft tegenover den ijzeren kanselier."

Wij nu zouden 't evenmin onwaarschijnlijk achten dat nog strenger vervolging het verdorven Fransche volk, dat het cijfer zijner schoolkinderen—terwijl overal elders de bevolking aanzienlijk toeneemt— van 4.663.671 in 1891 op 4.636.381 in 1901 zag teruggaan, tot inkeer bracht

Maar voorts bevat deze barbaarsche tyrannie in een land, dat altoos zoo pleegt te pochen op zijn vrijheid, voor ons een anderen troost.

Hij is die, dat strenge heeren niet lang plegen te heerschen en dat, nu de republiek er toe komen moet, tot andere daden onmachtig, arm in arm met het socialisme op kerkvervolging uit te gaan...... het einde van het anticlericale régime wel eens dichterbij kon wezen dan men vermoedt......, den uitslag der jongste verkiezingen en Combes ten spijt en ten spot!

Terecht besloot dan ook de briefschrijver van *Het Handelsblad*:

„Een vuurwerk blijft niet bij één pijl, het zal nog wel eenige dagen, weken misschien zoo doorgaan...... Maar soms—sticht een vuurwerk ook wel eens brand! Wie weet?"

(*Residentiebode*)

LECTUUR.

(*Vervolg.*)

1894. Catecismo Chikitoe ó Doctrina cristiana pa uso di catolicanan di Curaçao. Tercera edicion corrigida. Curaçao, Imprenta de la Libreria de A. Bethencourt é hijos.

1895. Zal het kiesrecht Curacao tot het kannibalisme voeren? door A. M. Chumaceiro Az., Practizijn bij het Hof van Justitie te Curaçao. Traducf pa Paul F. G. Curiel. Na provecho di pobernan dje tres comunidadnan religiosa di Curaçao. Imprenta di „Oficina Maritima," Curaçao.

1895. Na Honor di Santo Dominico. Curaçao, Imprenta de la libreria de A. Bethencourt é Hijos.

1897. Catecismo grandi di Doctrina cristiana pa uso di Catoliconan di vicariato apostolico di Curaçao. Curaçao, Imprenta de la libreria de A. Bethencourt é Hijos.

1897. Eenige beschouwingen over de volkstaal van Curaçao. door A. Jesurun. Eerste jaarlijksch verslag van het Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkundig Genootschap, gevestigd te Willemstad, Curaçao. Gedrukt en uitgegeven bij J. H. de Bussy. — Amsterdam.

1898. Bida i Sufrimentoe di Nos Senjor Hesu-Cristoe. cuarta edicion. Curazao. Impr. de de la Librería de A. Bethencourt é Hijos.

1898. Het Papiëmentsch door A. Jesurun. Tweede jaarlijksch verslag, etc. (als boven.)

1898. Gramática corticoe di Idioma papiamentoe pa Alfredo F. Sintiago. Curazao. Imprenta de la Librería de A. Bethencourt é hijos.

1898. Theoretisch Spraakkunst der papiamentsche taal door Antoine Pijpers. Eerste druk. Gedrukt bij J. P. E. Neüman. Curaçao.

1898. Compendio de la Gramática Papiamento por N. J. Evertsz Curazao. Imprenta de la Librería de A. Bethencourt é Hijos.

1898. Cuenta di Nansi. Curaçaosche sprookjes (oorspronkelijk en vertaald.) Derde jaarlijksch verslag, etc.

1899. Apuntes sobre la conjugacion en papiamento. Preámbulo. Ingezonden Stukken in „De Vrijmoedige" van af N°. 42.

1901. Boeki di Som pa Muchanan di School Católica, Cuater Boeki, Curaçao. Imprenta di Vicariato.

1901. Nos Boeki di Misa, pa hubentud di Vicariato di Curaçao. Coe aprobacion ecleciástica. Curaçao. Imprenta di Vicariato.

Naschrift van de Redactie.

Hoezeer wij ons beijverd hadden compleet te wezen in onze opgave, mocht het ons toch niet gelukken. Door de welwillende hulp van belangstellende vrienden zijn wij in staat, thans nog een kort supplement aan de voorgaande lijst toe te voegen. Dankbaar houden wij ons steeds aanbevolen voor verdere aanvulling, zoo nog een of ander werkje aan onze nasporing ontsnapt is.

SUPPLEMENT.

1859. Woordenlijst of verzameling der in het Papiamento meest gebruikelijke woorden door B. Fr. Curaçao. Ter drukkerij van het Apost. Vic.

1862. Catechismus ten gebruike der Katholyken van Curaçao, door M. J. Niewindt, bisschop van Cytrum, honorair Kamerheer van Z. H. en Apost. Vic. van Curaçao. Curaçao. Ter drukkerij van het Vicariaat. (Papiementsch en Hollandsch)

1865. Birtoed i obligacion di Tata i Mamanan, pa M. Bongers, Presbitero. Curaçao. Imprenta di Vicariato.

1868. Evangelionan di toer dia Domingo i di Fiesta nan di anja. 3a. Edicion Imprenta di Vicariato de Curaçao.

1868. Boeki di oracion pa katolikanan, pa M. Bongers, Pbro. Edicion nobo. Curaçao, Imprenta di Vicariato.

1876. Guia-Manual para que los españoles puedan hablar y comprender el papiamento ó patois de Curazao i vice-versa para que los de Curazao comprendan el español por N. N. Imprenta del Comercio.

1876. Boeki di Oracion pa catoliconan di Curaçao, Bonaire i Aruba. Curaçao. Imprenta di Vicariato.

1868. Coleccion di egercicio di deboción pa uso di catoliconan. Curazao.

1880. Na honor di Santísimo Birgen Maria. Hermandad di Scapulario of di Nuestra Senjora del Carmen.

1883. Reglanan i egercicionan di congregaci di la birgen di Rosario erigir den Paroquia di Santa Maria na Curaçao.

1884. Manual pa miembronan di Congregatie di Santa Famia, Hesus, Maria, Hosé, den parochia di San Willibrordo. Schiedam. Van Pinxteren & C°.

1885. Regla pa Roemannan di tercer orde di San Dominico. Curaçao, Imprenta di Vicariato-

1886. Ceremonianan pa consagracion di un obispo, na ocasion memorable di Consagracion di Monseñor C. H. J. Reynen obispo titular di Assuriё i Virio Apostólico di Curazao. Curazao, imprenta de la librería de A. Bethencourt é hijos.

BEMERKING.

Wij besluiten de reeds lange lijst met de bemerking; dat er nog heel wat aan toe te voegen is, zoo wij ook melding willen maken van de verschillende couranten die in de volkstaal geschreven werden en nog verschijnen. De afzonderlijk uitgegeven litanieën, gebeden of proeven van poësie moesten buiten bespreking blijven.

Is nu alles wat onder *lectuur* staat ook een *leesboek*? Volstrekt niet; dit kon ook de bedoeling niet wezen der schrijvers, die voor het meerendeel priester en godsdienstleeraar, niet op de *eerste* plaats geroepen zijn *leesboeken* te verspreiden. Wij wilden slechts aangeven, hoe de curaçaosche taal, op zich zelf een *spreektaal*, ook langzamerhand geschreven en gelezen werd en hierdoor voor ontwikkeling en verbetering *vatbaar was.* Veel fouten moesten er bedreven worden bij de spelling, fouten die langzamerhand wel konden verminderen, maar nog niet algemeen verdwenen zijn. Wij hopen gelegenheid te vinden later hierop terug te komen en hierdoor mede te werken tot ontwikkeling en volmaking van de curaçaosche volkstaal, om zoodoende de lectuur in het papiementsch uit te breiden. en te bevorderen.

---

rivier, om aan alle ellenden een einde te maken. Ach heer! Als ik niet aan God geloofde... maar werken, ja, zeker, ik wil werken, hard werken, ijverig werken. Ik bid u, probeer het eens met mij.

—Goed, hier hebt ge mijn adreskaartje en hier hebt ge mijne beurs. Zoek voor dezen nacht een passend verblijf op en kom morgen vroeg om negen uur bij mij.

Toen hief hij de oogen naar den hemel en zeide langzaam met bevende stem:

—God beware hem.

⁂

Leopold Hunt, want zoo was de naam van den beschermer des bedelaars, zette nu zijn weg verder voort, die werkelijk niet zonder beteekenis voor hem was.

Immers, hij was juist op het punt naar zijne geliefde Virginia te ijlen, om van hare lippen het jawoord te hooren.

En eenige uren later verliet hij dan ook, den hemel in het hart, Virginia's woning, want zij had beloofd voor eeuwig de zijne te willen worden.

Leopold's hart was te veel vervuld van dit geluk, dan dat hij kalm naar huis had kunnen gaan.

Daarbij het heerlijke weer noodigde hem uit, in zalige gedachten, nog eenigen tijd voort te wandelen, zonder er nu juist acht op te slaan, waar zijne schreden hem brachten.

En zoo was hij ongemerkt tot buiten Kentucky voortgewandeld en ging nu langzaam den spoordijk langs, die naar 't Westen voert.

De maan wierp haar helder licht langs de glimmende rails en slechts heel in de verte scheen ook het bloedrood lantaarnlicht van eene wachterswoning.

Op eens, daar grijpen hem twee handen in de schouders van achteren aan en voor hij nog denken kon aan verdediging, zag hij zich gekneveld door een paar roovers, waarvan de tronies alleen reeds zeiden, dat hier van barmbartigheid of genade geen sprake was.

Zij wierpen hem ten gronde.

Daarna met een handigheid, dat volk eigen, werd eerst zijn horloge uit den vestzak gehaald.

—'t Is een goed remontoir, zeide de een, een meevallertje.

Toen greep men de portemonnaie uit zijn rechter broekzak. Dat viel tegen, er zaten slechts eenige dollars in.

— Maar ge zult nog wel iets meer bij u hebben, kerel! hervatte de oudste van het tweetal, en hij haalde uit den broekzak van zijn slachtoffer eene flinke met banknoten gevulde portefeuille.

— Nu maar afmaken, hé, vroeg de jongste, en hij laadde zijn revolver.

— Wel stommerik; heb ik ooit zoo'n ezel gezien! hervatte de oude, zeker om de heele buurt wakker te maken. Neen, jongeheer! leer dat van mij die een oud vakman ben. Ge moet de menschheid nooit meer last aandoen dan noodig is. Van een schot zou de geheele buurt wakker worden, zeg ik u, laat de menschen slapen. Wij binden mijnheer eenvoudig op de rails van den spoorweg. Binnen twee uren komt de New-Yorker sneltrein en morgen vroeg is mijnheer onherkenbaar!

Leopold had dit vreeselijk gesprek met stommen schrik aangehoord. Hij kermde en bad, hij wrong en wendde de uiterste pogingen aan om zijne handen los te krijgen, hij deed wat hij kon, niets hielp, de twee boosdoeners bonden hem met handen en voeten op de rails van den spoorweg en na op koelbloedige manier „goeden avond" te hebben gezegd, gingen zij fluitend naar de stad terug.

En daar lag Leopold. Eerst nogmaals met alle geweld rukkend en trekkend aan de koorden, waarmee zijne armen en beenen gebonden waren. Niet eenmaal, maar tien — hondermaal. God, hoe vreeselijk!

Ja, hij kon het nu begrijpen, hoe iemand in een enkelen nacht grijs kon worden van angst. Voelde hij niet duidelijk aan ieder haar van zijn hoofd een zweetdruppel? En dan zag hij weer met de onverschilligheid als van iemand, wien dat alles niets aanging, naar de rails voor zich uit. Wat glommen ze toch in het maanlicht! En wat liepen ze dicht naar elkander toe in de verte. Ja, dat was gezichtsbedrog, dat wist hij wel, want daar ginds waren zij even wijd van elkander als hier.

Op eens, daar sloeg de torenklok der nieuwe Katholieke kerk. Eén slag galmde door de lucht, de doffe trillers werden al fijner en fijner, op het laatst hoorde hij bijna niets meer en stierf het uit. Was dat half één, of één uur, of half twee? En om twee uur zou de sneltrein komen! Hij bad in stilte, hij bad vurig! Zou het mogelijk zijn, dat God deze gelukkigsten dag van zijn leven zou maken tot zijn stervensdag?

En zijne Virginia? O! tot nu toe was hij betrekkelijk kalm gebleven, hij had het niet gezegd tot zich zelven, maar, ja, daar heel diep verborgen in zijn hart, ook voor hem zelve onzichtbaar, maar hij wist, dat het er was, daar gloeide nog een tot nu toe kleine vonk van hoop op redding. Doch nu......het was reeds half twee? Neen, nu bracht iedere minuut en iedere seconde hem nader tot dat vreeselijk oogenblik, tot uitvoering van dat vonnis, dat twee doortrapte booswichten over hem geveld hadden.

Omdat hij een slecht mensch was? Een moordenaar? Een dief? Neen omdat ze zijn geld hadden willen nemen. O! wat zou hij gaarne heel zijn kapitaal, al zijne bezittingen hun met liefde aanbieden, als hij maar leven mocht! leven, niet voor hem alleen, maar voor zijne geliefde Virginia! Het was hem of zijn hart breken zou. Toen verviel hij in eene soort van verdooving. Dan weer...... daarop eens werd hij klaar wakker.

Wat zuchtte en dreunde daar zoo! Wat zag hij daar vóór zich, ver voor zich over de twee altijd glimmende rails! Het zweeg weer stil.

Maar toen begon het weer en nu met verdubbelde kracht en hem de zekerheid gevende, de verschrikkelijke zekerheid, dat het de sneltrein

PROGRAMMA

— VAN HET —

VOLKSFEEST,

te geven door het Bestuur van Curaçao, op den 1n. September 1902, ter viering van den verjaardag van

H. M. DE KONINGIN.

1e. Gedeelte.

DES VOORMIDDAGS OM 9 UUR.

VOOR HET GOUVERNEMENTSHUIS.

1°. Wedstrijd in het boegsprietloopen te water, 10 prijzen à f 1.—

DES VOORMIDDAGS OM 10 UUR.

AAN DE OVERZIJDE WATERKANT.

2°. Wedstrijd in het loopen over eene hindernisbaan, 10 prijzen à f 1.—

DES VOORMIDAGS OM 11 UUR.

VOOR HET GOUVERNEMENTHUIS (DWARS OVER DE HAVEN) NAAR DE WATERKANT, OVERZIJDE.

3°. Wedstrijd in het varen in tobben. 1e. prijs f 5.—, 2e. prijs f 3.—, 3e. prijs f 2.—

2e. Gedeelte.

DES NAMIDDAGS OM 1 UUR.

4°. Uitdeeling van prijzen aan de kinderen op de verschillende armenscholen.

3e. Gedeelte.

DES NAMIDDAGS OM 2½ UUR.

VOOR HET RAADHUIS.

5°. Wedstrijd in het mastklimmen, bij loting; 5 prijzen bestaande uit diverse voorwerpen.

6°. Wedstrijd in sloepen met 4 riemen, 1e. prijs f 10.—, 2e. prijs f 5.—

7°. Wedstrijd in sloepen met 2 riemen, 1e. prijs f 6.—, 2e. prijs f 3.—

De wedstrijden in sloepen worden gehouden van het Fort „Amsterdam" af rondom een boei, liggende ter hoogte van de plaats, waar vroeger de kraan (Ranka Master) was, terug naar de plaats van afvaart. De boei wordt van Oost naar West omgevaren.

4e. Gedeelte.

DES AVONDS OM 7 UUR.

OP HET PLEIN AAN DEN WATERKANT, OVERZIJDE.

8°. Cinematographische voorstelling.

5e. Gedeelte.

DES AVONDS OM 8 UUR.

OP HET PLEIN VOOR HET GOUVERNEMENTSHUIS:

Luisterrijk vuurwerk, bestaande uit: Reuzen brillantrozetten, Reuzen windmolens, Watervuurwerk, Beweegbare figuren, als eene Bailerine, Clown aan de Rekstok; verder Girandola's en als slotstuk, groot Transparantbeeld, omgeven door honderd stuks vuurpijlen.

De Commissie van het Volksfeest noodigt de ingezetenen beleefdelijk uit den verjaardag van H. M. de Koningin te helpen vieren, door het uitsteken van vlaggen en het illumineren hunner woningen.

Curaçao, den 9n. Augustus 1902.

De Voorzitter,
W. A. C. WILLEMSEN.

De Secretaris,
I. VAN LIER, Ez.

Zij, die aan voormelde wedstrijden wenschen deel te nemen, worden verzocht, zich vóór den 25n. dezer te vervoegen bij den Secretaris der Commissie, den heer I. Van Lier Ez., Overzijde, huis No. 1.

Ook wordt aan het publiek in het algemeen bekend gemaakt, dat de overtocht over de brug *Koningin Emma* op den 1sten September, de dag der viering van H. M.'s verjaardag, uitsluitend voor voetgangers vrij zal zijn. Rijtuigen enz. betalen het gewone tarief.

Ingezonden Stukken.

Bonaire, 18 Augustus 1902.

Aan de Redactie van het weekblad „Amigoe di Curaçao."

Geachte Redactie!

In het laatste nummer [N°. 972] van uw geacht blad in dato 16 Augustus jl. het verslag der onlangs gehouden vergadering der Afdeeling „Bonaire" der Curaçaosche Maatschappij van Landbouw, enz. weergegeven vindende, mag ik het—ofschoon beslist tegenstander van onverkwikkelijke polemieken in nieuwsbladen — niet onopgemerkt laten voorbijgaan, hoe daarin een lapsus calami van uwen correspondent of redactie voorkomt. Ik vind daarin toch vermeld, dat ik als voorzitter der genoemde afdeeling zoude hebben gesproken over *„de invoering van kina in Europa."*

Wanneer uw correspondent daarbij zoude gevoegd hebben de woorden: *„als geneesmiddel"*, dan zoude deze toevoeging, in verband met mijne nadere uiteenzetting omtrent den invoer der kina*cultuur* van Zuid-Amerika *in Oost-Indie*, juister hebben weergegeven hetgeen door mij in die vergadering werd medegedeeld.

Met de opname dezer regelen zult UEd. mij ten zeerste verplichten.

Hoogachtend,
UEd's. dw. dienaar,
A. DE MAAK.

was, die naderde, honderden meters in de minuut, die straks over hem heen zou gaan en den weg vervolgen, alsof er niets gebeurd was, En hij......en Virginia dan!......

Het licht werd grooter, het werden twee lichten, en onder hem dreunde reeds de grond......zijn uur was gekomen!

— God zij dank! daar zijt gij! riep plotseling eene stem aan zijn oor. Nog is het tijd!

Een man boog zich over Leopold heen, de boeien werden door gesneden en twee mannen rolden van den spoordijk naar beneden op het eenige meters dieper liggende grasveld, juist toen de trein voorbij stoomde.

— Hoe komt gij hier? Welke engel heeft uwe schreden geleid? Waak ik of is alles nog een droom? riep Leopold, toen hij zijn redder herkende.

— Neen, mijnheer! gij waakt en waarlijk hebben de engelen mijne schreden hierheen geleid! antwoordde de bedelaar van dien middag. Gij gaaft mij geld om een onderkomen te hebben. Ik liep rond, alvorens er een te hebben, dat mij beviel. Eindelijk had ik er een gevonden, waar ik dacht, dat zulk soort menschen als ik, konden logeeren. Ik gebruikte mijn avondeten en ging naar boven, waar door gordijnen de slaapplaatsen zijn afgescheiden. Eensklaps hoorde ik twee mannen in hun bed met elkander fluisteren. Zij hadden iemand aangevallen, dat maakte ik uit hunne woorden op, en toen op de rails gebonden. Zij lachten er mee, de goddelooze schurken. Ik stond haastig op en begon mij te kleeden en voor ik gereed was, hoorde ik den eenen uw naam noemen, welken hij van een adreskaartje las, dat uit uwe portefeuille was gevallen.

— Verbrand dat ding, zeide de ander, dat zou ons in gevaar kunnen brengen.

— Maar mij werd het zoo angstig om het hart. Ik nam mijn groot mes, ik sprong het venster uit, ik liep, wat ik loopen kon, de spoorlijn langs tot ik u gevonden had. Goddank nog bijtijds! Gij hebt het aan u zelven te danken, mijnheer! want waart gij mij dezen middag op straat voorbijgegaan, wij zouden elkander nu ook niet ontmoet hebben.

— Niet aan mijzelf, mijn vriend, zeide Leopold, en hij vouwde zijne handen tot gebed, maar aan God, wiens werktuig gij geweest zijt.

* *
*

Leopold en Virginia zijn een gelukkig echtpaar geworden. Bij hen in huis woont een man, dien zij liefhebben als een broeder en in wien niemand den bedelaar der straat zou herkennen.

En de „Louisville News" verkondigde na eenige maanden, dat tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld waren door het gerechtshof, John Gerard Dalbie en Victor Herman Speigler, de twee schurken, die Leopold op den avond van den 15en Juli 18... hadden aangerand en met het doel hem van het leven te berooven, vastgebonden op de spoorlijn, waarlangs de sneltrein moest voorbijrijden.

De schurken zijn dus voor hun leven onschadelijk gemaakt en opnieuw is bewezen, hoe God eene goede daad nimmer onbeloond laat.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

PROGRAM

der Muziekuitvoering door de Weezen van Santa Rosa te geven in het Wilhelmina-Park op 30 Aug. a. s. 's avonds half acht.

1. L'Esposizione di Bologna, marcha. [E. Corridori.
2. La Traviata, Fantasia.................G. Verdi.
3. Una Mascherata. Polka,.......G. B. Ferrazzi.
4. Los Huérfanos. Fantasia......M[te]. Servienti.
5. Tramonto. Mazurka..................A. Forni.
6. Pironette. Gr. Valzer.....................Gentil.
7. Caprera Marcha.........................T. Belati.
8. Nederlandsch Volkslied.

Suriname.

De gouverneur van Suriname, mr. TONCKENS, heeft zijn reeds aangekondigd ontslag tegen zoodanig tijdstip aangevraagd, dat hij in het begin van van October uit Paramaribo naar het moederland kan terugkeeren.

Bij Koninklijk Besluit is dit ontslag eervol verleend, onder dankbetuiging voor bewezen diensten.

Verder vernemen wij met zekerheid, dat de oud-minister LELY tot gouverneur van Suriname zal worden benoemd. Zijn aanstelling zal weldra in de „St. Ct." verschijnen.

Gevallen regen.

van 21 Juli — 28 Juli.........	4,5 mM.
van 28 Juli — 4 Aug.........	19,8 mM.
van 4 Aug — 11 Aug.........	0 mM.
van 11 „ — 18 „	0,4 mM.
Totaal	24,7 mM.

Men vergunne ons de opgave van gevallen regen in Curaçao en Suriname eens naast elkander te plaatsen, om eens duidelijk te laten uitkomen, dat ook in de beste jaren van onze kolonie nog weinig regen valt zelfs in den regentijd.

CURAÇAO.

van 14 Oct. 1901 — 11 Nov. 1901...171	mM.
van 11 Nov. — 9 Dec. ... 78¾	mM.
van 9 Dec. 1901 — 12 Jan. 1902 ...117	mM.
van 13 Jan. — 16 Febr. ... 27,3	mM.
van 17 Febr. — 17 Maart ... 11,5	mM.
van 17 Maart — 14 April ... 42,1	mM.
van 14 April — 11 Mei ... 1	mM.
van 12 Mei — 23 Juni ... 88,5	mM.

SURINAME.

Januari...182,4	mM.
Februari..558,3	mM.
Maart......222,3	mM.
April.......522,4	mM.
Mei.........252,4	mM.
Juni........406,6	mM.

(*De Surinamer*)

Havennieuws.

De Amerikaansche kruiser *Topeca* is Dinsdag naar Pto. Cabello vertrokken en gisteren kwam hier binnen de duitsche kruiser *Falke*, komende van Pto. Cabello.

* *
*

H. M. *Suriname* heeft koers gezet naar Pto. Cabello, naar men zegt, gelijk *De Vrijmoedige* mededeelt, op verzoek van den waarnemenden zaakgelastigde van Nederland te Caraças.

Examen.

Dr. JOSE D. MONTENEGRO, geneesheer uit Puerto Cabello, heeft Maandagmiddag in het St. Elizabethsgasthuis het examen afgelegd, dat voor doctoren met diploma van

vreemde universiteiten volgens de wet gevorderd wordt om ook hier praktijk uit te oefenen. De uitslag was schitterend. Dr. MONTENEGRO is van plan eenigen tijd op ons eiland werkzaam te zijn.

A. M. Chumaceiro Az.

In den vroegen morgen van Dinsd. ll. overleed de heer A. M. CHUMACEIRO Az., in leven praktizijn bij het Hof van Justitie in onze kolonie.

Niet slechts zijn diepbedroefde familie en treurende vrienden, ook de kolonie Curaçao heeft bij dezen dood een zwaar verlies geleden. De heer A. M. CHUMACEIRO was een sieraad van onze maatschappij. Autodidact, wist hij zich zelf op te werken en te vormen tot een man, die eerbied en bewondering afdwong zelfs bij hen die aan de hoogescholen gestudeerd hadden. Zijn scherpzinnig verstand had zich wonderwel ontwikkeld en vulde aan wat aan zijn universiteitskennis ontbrak. Door den heer GODDEN naar Holland gezonden om zijn rechten tegenover ons gouvernement te verdedigen mocht CHUMACEIRO ook in Nederland als rechtsgeleerde optreden. Ook later nog vond hij gelegenheid van zijn scherpzinnigheid te doen blijken. Men denke slechts aan de nieuwe curaçaosche muntwet van Minister PIERSON, later volgens de opmerkingen van CHUMACEIRO, gewijzigd.

Voor velen was de overledene een hulp in den nood, zijn heengaan wordt dus terecht door velen betreurd.

Schoolbezoek.

Donderdagmorgen omstreeks 9 uur kwam de HEG. heer Gouverneur, vergezeld van zijn adjudant, onverwachts de zustersscholen op Pietermaai bezoeken. Herhaaldelijk bracht ZHEG. hulde aan den ijver en toewijding der EE. Zusters, prees de ruime schoollokalen, bewonderde het nette schrift der kinderen, ook zelfs in de werkschriften en betuigde zijne ingenomenheid met 't aanschouwelijk onderwijs, dat dagelijks wordt gegeven. ZHEG. was uiterst minzaam en sprak luide zijn tevredenheid uit over het onderwijs, niet slechts in de hoogste burgerklas maar ook in de lagere en armenscholen.— Eigen ondervinding nam ook hier vooroordeelen weg.

Tandartsen.

Eenige jongelieden in Suriname legden zich toe op de dentologie, maar vonden geen steun bij de twee tandheelkundigen, die te Paramaribo wonen en hun geen practisch onderricht wilden geven om zich verder te bekwamen, daarom verzochten zij in de couranten aan tandheelkundigen in Holland en elders of niet iemand zich in Suriname wilde vestigen om een goede praktijk te verkrijgen en hen te helpen. Dezer dagen is er bericht ontvangen, dat twee nieuwe artsen in Paramaribo zijn aangekomen, een van de hoogeschool van Philadelphia en de ander van de universiteit van Parijs.

Feestcommissie.

Het program ter feestviering van den verjaardag onzer geëerbiedigde en geliefde Koningin, dat dit jaar om den Zondag op 1 September gevierd wordt, verschilt veel van de traditioneele programma's der vorige jaren. Nieuwe nummers en netter volkspret. Bravo! Moge de uitvoering aan de verwachting beantwoorden.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven :

William Drumira, M. v. Tright c|o Hellmund & C°., A. van Mens [SS. Oranje Nassau.]

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-besluit :

1°. is bepaald, dat alle schepen, komende van Barbados wegens het heerschen van pokken op dat eiland, alhier aan eene quarantaine van achttien dagen zullen worden onderworpen, met inbegrip van de reis.

2°. is aan J. J. KAMPMAN, onbezoldigd hulpambtenaar van recherche alhier, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

3°. benoemd tot onbezoldigd hulpambtenaar van recherche alhier de persoon van A. DIJKSTRA.

4°. is de Heer MORDECHAY S. L. MADURO, tijdens de afwezigheid met verlof van den Heer Mr. TH. I. A. NUIJENS, benoemd tot lid van de Schoolcommissie.

5°. is de Heer MORRIS E. CURIEL, lid van den Kolonialen Raad, benoemd tot lid van de Commissie van administratie over de gevangenissen alhier.

Nederland.

Het Weener *Fremdenblatt* bevat het verslag van een onderhoud, dat een zijner medewerkers met den thans te Weenen vertoevenden Nederlandschen minister-president had.

Dr. Kuyper verklaarde aan den journalist, dat zijn bezoek dit jaar aan Weenen in de eerste plaats de school en wel de Gewerbeschule gold en zeide o. m.:

De Oostenrijksche „Gewerbeschule staat mij het meest aan; er is eenheid in hare organisatie. De kosten zouden wel niet al te groot zijn; Oostenrijk heeft het sedert lang verstaan, met weinig geld uitmuntende dingen tot stand te brengen en ook ons zal het, naar ik hoop, gelukken, met geringe geldmiddelen deze scholen in te voeren.

Buitenland.

Rome. — De *Osservatore Romano* brengt eindelijk een betrouwbaar bericht over de zaak, waarover vooral anti-clericale bladen telkens zooveel dwaasheden en verzinsels wisten mede te deelen. We lezen daar:

De Vereenigde Staten van N. America zonden een bizondere commissie naar Rome, die in opdracht had, zich met den H. Stoel over de oplossing van gewichtige godsdienstige vraagstukken betreffende de Filippijnen te verstaan. Dit initiatief, hetwelk de loyaliteit en politieke inschikkelijkheid van de regeering der Vereenigde Staten bewijst, heeft tot een gelukkig resultaat gevoerd. Tengevolge der onderhandelingen, die van beiden zijden op vredelievende en vriendelijke wijze, vol vriendschappelijke toegevendheid werden gevoerd, zijn in overeenstemming met de voorstellen, vervat in het memorandum van den H. Stoel, voor latere onderhandelingen de groote lijnen geteekend. Deze onderhandelingen zullen in Manilla door den apostolischen delegaat, te zamen met den gouverneur der Philippijnen worden voleindigd.

De *Kolnische Volkszeitung* teekent daarbij aan:

„Op zichzelf was de Romeinsche Kardinalen-commissie zoo samengesteld, dat haar alle kennis en ervaring, voor de op lossing der vraag noodig, ter beschikking stond. Wanneer desniettegenstaande de quaestie in Rome niet tot oplossing is gekomen, moet men het ervoor houden, dat de onverzoenlijke houding der Amerikanen deze onmogelijk heeft gemaakt. Amerika staat op de verdrijving der Orden van de Filippijnen, waartoe de aankoop hunner goederen slechts het middel is."

Deze twee oordeelen te zamen genomen mogen we besluiten, dat Amerika op allervriendelijkste en allerliefste wijze bezig was te doen, wat de Fransche regeering ruwer en...... oprechter doet.

Frankrijk. — „Ten slotte hebben ben de Kerk en haar fanatieke aanhangers geheel en al vergeten alle voorschriften van christelijke nederigheid, van Evangelische zachtmoedigheid, die den grondslag vormen van haar leer."

Aldus de *Petit Bleu*.

En ziedaar de wijze, waarop alle recht en waarheid precies op den kop worden gezet en het publiek ertoe gebracht, om degenen, die zich tegen onrecht verzetten, van onrecht te beschuldigen.

Alleen er blijft bij het volk, juist bij het „lagere" volk, vooral ten platte lande, genoeg rechtvaardigheidszin en gezond verstand om te begrijpen, dat degene die onrechtvaardig uit zijn huis wordt gezet zich verdedigen mag tegen ruw, geweld en willekeur.

Het ontwaakte volksgeweten gaat voort, zich te betuigen, en de socialisten gaan voort, hun uitsluitend recht op de straat te handhaven. Gevolg hiervan was, dat te Parijs op de Place de la Concorde (wat den naam betreft had men een betere plaats kunnen kiezen) een botsing ontstond, waarbij van 't terras der Tuilerieën met stoelen werd gegooid. De socialisten bleven meester van het terrein, maar ten slotte verdreef de politie allen.

Ook te Lyon, waar Jules Roche een vergadering had belegd om te protesteeren tegen de maatregelen der regeering, belegden de socialisten niet een contra-vergadering, wat hun recht ware geweest maar een manifestatie met geen ander doel dan de andere vergadering in de war te sturen. Deze vrijheidslievende helden drongen de zaal binnen, totdat de politie den toeleg verhinderde.

Te Rijssel werden in een vergadering, belegd door „La Patrie française", voor een publiek van verscheiden duizenden personen, talrijke redevoeringen gehouden, waarin tegen het sluiten van de geestelijke scholen werd geprotesteerd. Na afloop van de vergadering werd een stoet gevormd, die spoedig een contramanifestatie ontmoette. De politie chargeerde en er vielen talrijke slagen met stokken, en velen werden gearresteerd.

En deze vergaderingen *hebben succes*. Wij lezen:

In zijne voorschriften aan de prefecten heeft Combes met nadruk verordend, geen gesticht lastig te vallen, dat op eenigerlei grond gedacht kan hebben, te goeder trouw te zijn. Zoo vallen buiten de circulaire de inrichtingen die het voorwerp zijn geweest van een decreet, dat haar machtigde tot het aanvaarden van giften en legaten of tot het in eigendom verkrijgen van vast goed; desgelijks de inrichtingen van liefdadigheid, ziekenhuizen, oudemannen- of vrouwenhuizen, weeshuizen enz.

En volgens *Echo de Paris* hebben van de 76 scholen in het Seine-departement, die bevel hadden ontvangen, onverwijld te sluiten, 50 er officieel bericht ontvangen, of dat men ze als „geautoriseerd" beschouwde, óf dat ze alsnog een verzoek om vergunning konden indienen.

Een protest dat wel meer dan gewone aandacht verdient, is dat van den Parijschen gemeenteraad.

De heer Escudier, voorzitter van dezen raad, werd Woensdagochtend 30 Juli ontvangen door Combes. Hij heeft hem de financieele gevolgen voor oogen gelegd, die het sluiten van de vrije scholen voor de stad Parijs zou hebben en toonde aan, dat de uitgaven voor het onderwijs er aanzienlijk door zouden stijgen.

Combes antwoordde dat alle maatregelen waren genomen om de leerlingen der vrije scholen op te nemen in de openbare. Hij deed er overigens bij opmerken, dat het privaat initiatief zich bezig houdt met de stichting van vrije scholen, waar de nonnen zouden vervangen worden door leeken onderwijzeressen.

Na dit gehoor vergaderde het bureel van den gemeenteraad en, na de zitting, werd de volgende nota medegedeeld.

„Het bureel van den gemeenteraad vergaderde dezen middag onder voorzitterschap van den heer Escudier, die verslag heeft gegeven van zijn onderhoud met Combes.

De heer Escudier heeft aan het bureel de talrijke protesten onderworpen, die hem tegen de sluiting der vrije scholen werden gezonden en hij heeft den toestand uitgelegd, die te wachten staat bij de heropening van den leercursus, wanneer de stad Parijs, krachtens de wet, het lager onderwijs aan al de kinderen zal moeten verschaffen.

„Het bureel betreurt dat de stellers der decreten er niet de gevolgen van overwogen hebben en niet ingezien hebben dat zij de stad Parijs gaan verplichten, nieuwe scholen te bouwen en grooter uitgaven te doen, zoodat men alweer door nieuwe lasten de bevolking zal komen bezwaren"

De gemeenteraad zou van plan zijn een protest te richten tot „het Parijsche volk."

Advertentien.